

KREDIIDIANDJATE JA -VAHENDAJATE KOOLITUS

MERILIN KUUSLER

Finantsinspektsioon, KAVS-i rakendamise juht

29.10.2015.

Teemad

- Krediidivõimelisuse hindamise nõuded;
- Krediiditoimiku pidamine;
- Üldised nõuded töötajate ja juhtide teadmistele, oskustele ja kogemustele.

Tarbija krediitdivõimelisuse hindamine (KVH)

- Tuleneb VÕS § 403² – üks vastutustundliku laenamise põhimõtte komponent.
- Eesmärk – veenduda, et tarbija on suuteline uut finantskohustust kokkalepitud tingimustel täitma.
- Eeldus – piisava ja asjakohase teabe kogumine ja kontrollimine, mis on hilisema krediidiotsuse tegemise aluseks.
- KAVS § 49 täpsustab VÕSi:
 - milliseid andmeid peab KVH läbiviimiseks aluseks võtma;
 - kohustus kehtestada sise-eeskirjaga KVH hindamise metoodika;
 - kohustus kehtestada sise-eeskirjaga esitatud andmete kontrollimise metoodika.
- Seadused ja muud allikad:
 - VÕS ja KAVS
 - FI juhend „vastutustundliku laenamise nõuded“ jõustub 21.03.2016
 - Euroopa Pangandusjärelevalve suunised (EBA) „krediitdivõimelisuse hindamine“

Tarbija KVH läbiviimise olulisemad nõuded

- **Hoolsus**
 - kehtestatud on asjakohased sise-eeskirjad ja neid rakendatakse;
 - KVH arvutuse käik on läbipaistev ja arusaadav – metoodiline analüüs
 - krediidi väljastamise ja teenindamisega seotud dokumendid säilitatakse krediiditoimikus.
- **Teabe kogumise põhjalikkus**
 - krediidiandja kogub KVH eesmärgil tarbijalt teavet ulatuses, mis on vajalik krediidiotsuse tegemiseks;
 - krediidiandja määrab iga krediiditoote omapäraselt ja krediidi suurusest lähtuvalt tarbija poolt esitamisele kuuluva teabe sisu ja ulatuse;
 - krediidiandja teeb teabe kogumiseks mõistlikke jõupingutusi – määratleb andmekogud
- **KVH ja otsustusprotsessi omavaheline sõltumatus**

Mis peab olema sise-eeskirjas?

- KVH raames teabe kogumise ja kontrollimise kord:
 - taotluses kogutavad andmed;
 - täiendava teabe kogumise vajadus;
 - andmete kontrollimine;
 - lepingueelse teabe ja dokumentide säilitamine.
- KVH ja krediidi andmise kord
 - krediidi andmise kriteeriumid;
 - miinimumnõuded, millele klient peab krediidi saamiseks vastama
 - sealhulgas nt krediidi põhiosa ja intressimakse ning kliendi sissetuleku suhte miinimumnõuded
 - KVH läbiviimise protseduur (vastavalt ärimudelile);
 - Nt *skooringu* mudeli kirjeldus, toimimispõhimõtted või muu meetod kuidas määratakse kliendi riskiprofiil.
 - krediidiotsus – kes teeb, negatiivse otsuse alused jne;

Mida KVH metoodika kujundamisel arvesse võtta?

Piisav

- sissetulekud kokku;
- kõik finantskohustused kokku;
- muud regulaarsed kohustused (nt elatis jne);
- ülalpeetavate arv;
- regulaarsed majapidamiskulud kogumis;
- varasem käitumine finantskohustuste täitmisel;
- hüpoteegiga tagatud krediidi puhul:
 - Tagatisvara väärtus ja tagatiste arv;
 - Krediidi tagatuse piirmäär;
 - Maksete piirmäär;
 - Krediidi tagasi maksmise tähtaeg.
- Võimalikud muutused tarbija sissetulekutes;
- Negatiivsed tulevikustsenaariumid.

Ebapiisav

- Tuginemine üksnes tarbija esitatud teabele, andmetele;
- Tarbija poolt suuliselt antud ütlustele;
- Ebapiisavatele andmetele, nt puudulikult esitatud andmed ja dokumendid;
- Tarbija enda hinnangule oma varalise seisundi kohta;
- Tuginemine üksnes tagatiseks oleva kinnisvara väärtusele, kui see ületab krediidisummat või eeldusele, et väärtus tõuseb;

Mida krediidiandja KVH analüüsi tulemusena peab teada saama?

- kas tarbija on võimeline kohustuse täitma oma regulaarsete sissetulekute arvelt;
- kas kogutud andmetele tuginedes saab olla veendunud, et tarbija krediidivõimelisus on jätkusuutlik;
- kas tarbija suudab uut kohustust täita vaatamata olemasolevatele kohustustele.

Ehk kokkuvõtvalt, otsus krediidi andmise või sellest keeldumise kohta peab olema kooskõlas KVH hindamise tulemusega.

Tarbija on krediidivõimeline, kui:

- on võimeline krediidi tagastama enda sissetuleku arvelt, st vajaduseta realiseerida tagatis või muu vara;
- puudub kohustuse täitmiseks vajadus võtta täiendavat laenu;
- suudab täita varasemaid kohustusi õigeaegselt;
- suudab kohustust täita ka kõrgendatud intressi tingimustes.

Krediiditoimiku pidamine

- pidamise nõuded toodud KAVS § 48;
- krediidi andmise ja teenindamisega seotud dokumentide kogum;
- peab olema iga tarbija kohta eraldi;
- sisu peab säilima kogu lepingulise suhte vältel ning kuni 3 aastat pärast lepingu lõppemist;
- sisaldama kogu tarbijaga vahendatud teavet – kirjavahetust, dokumente jne;
- dokumentide sisu ja ulatus võib olla erinev, olenevalt krediiditootest;
- info või -dokumendihaldussüsteemis hajutatult paikneda;
- kättesaadavus peab olema tagatud igal ajahetkel.

Juhtide ja töötajate teadmised, oskused ja kogemused.

Üldist.

- Nõuded KAVS § 40;
- Eesmärk:
 - a) tegutseda ettenägelikult ja hoolsalt ja b) arvestada tarbijate huve ja õigusi.
- Kellele:
 - a) töötaja, kes täidab KVH funktsiooni või suhtleb tarbijaga selle raames, b) juht, lähtuvalt vastutusvaldkonnast.
- Eeldused:
 - a) organisatsioon, kindlate ülesannetega ametikohad ja juhtide vastutusvaldkonnad, b) siseeeskirjades igale töökohale vastav teadmiste, oskuste ja kogemuste taseme nõue, c) sisekoolitused.

Juhtide ja töötajate teadmised, oskused ja kogemused. Regulatsioon.

- Aluseks MCD direktiiv 2014/17/EL
- Üldnõuded KAVS § 40;
- Rahandusministeeriumi määrus (koostamisel) „*Nõuded krediidiandja või – vahendaja juhtide ja töötajate erialastele teadmistele, oskustele ning kogemustele.*“
- Kutsekoda töötab välja *erakliendi finantsnõustaja* kutsestandardit.
- Kutsestandardi aluseks on *European Financial Planning Association* (EPFA) finantsnõustaja kutsestandard.
- http://www.efpa-eu.org/our_standards

Juhtide ja töötajate teadmised, oskused ja kogemused. Millest lähtuda?

- sise-eeskirjas ametikohtade kirjeldus, millised on miinimumnõuded nt kliendihalduri ülesannete täitmiseks jne;
- sise-eeskirjas määratakse töötajate koolitamise vajadus ja ajakava;
- KVH kokku puutuv töötaja peab *vähemalt*:
 - tundma tooteid, mida müüb;
 - teadma toodete/teenuste tingimusi;
 - tundma tarbija õigusi;
 - tundma isikuandmete kaitse reegleid;
 - oskama anda tarbijale selgitusi ja lepingueelset teavet seaduses nõutud ulatuses;
 - oskama analüüsida tarbija maksevõimet ja kasutada selleks olemasolu korral ettevõtte tehnilisi lahendusi;
 - tundma tarbijavaidluste lahendamise tingimusi;
 - oskama viia KVH hindamise protsessi läbi kooskõlas seaduse nõuetega.

Krediidiandja juht peab:

- Teadma vastutustundliku laenamise nõudeid ja orienteeruma krediidiandjate tegevusele kehtestatud reeglites.
- Olema teadlik tarbija õigustest ning tagama, et ettevõttes neid järgitakse.
- Tundma järelevalveasutuse kehtestatud juhendeid ning tagama ka oma töötajate informeerituse.
- Suutma näha ette võimalikke riske finantsteenuste turul tegutsemisel ning neid tulemuslikult juhtima.

Juhtide ja töötajate teadmised, oskused ja kogemused. Kuidas tõendada?

- Kvalifikatsiooni tõendavad *näiteks*:
 - erialane (finants/majandus/õigusalane) haridus, mille kohta on väljastatud diplom;
 - läbiviidud ettevõtte sisene koolitus, mille kohta on väljastatud tunnistus;
 - ettevõttes välja töötatud nn pädevustesti läbimine, mille kohta on väljastatud tunnistus;
 - väljaspool ettevõtet korraldatud koolitusel osalemine;
 - ametialane kogemus. Pikaajaline töökoht finantsvaldkonnas;
 - Jne.

Täna tähelepanu eest!

